

Krig er terrorbekæmpelse, demokratiudbredelse, en fejltagelse, stabilisering, meningsløst, fredsskabende, en kamp for vores værdier 1. del

2. uge	2011-01-14	14-351	Sol Δ 8.33 v 16.05	31 dage	1. måned
8.00					
9.00	Aflæver Oliver & Lotte				
10.00					
11.00					
12.00					
12.30	Møde m. P.V.				
13.00					
14.00					
15.00					
16.00					
17.00					
18.00					
19:30	Generalforsamling i boligforeningen				
Notater:	22.00 Slå T.Q. ihjel				

Er der ved at ske et omslag i vores krigstænkning?

Da Janus Metz' dokumentarfilm "Armadillo" om Danmarks krig i Afghanistan havde premiere, mente forfatteren Carsten Jensen, at vi stod over for "et jordskælv i nationens selvforståelse". Den afbildede virkelighed ville sprænge befolkningens illusioner om sig selv som et fredssommeligt folkefærd. Siden har WikiLeaks offentliggjort hundredetusindevis af amerikanske feltberetninger fra Irak-krigen og dermed igen sat "krigens virkelighed" på dagsordenen. Man skulle tro, at WikiLeaks-dokumenterne, der rummer talrige eksempler på invasionsstyrkernes overtrædelse af krigens regler, ville afføde kritik og skepsis omkring Danmarks krigsengagement og måske endda fremme fredssagen.

I stedet benyttes afsløringerne i vid udstrækning til at rette kritisk fokus mod de bånd, krigens regler i princippet lægger på vores krigsførelse. Samtidig er vi vidne til, at man søger at underminere "det

positive billede" af Danmarks krige som led i et forsvar for disse, hvilket efter gængs tænkemåde ellers kan synes ulogisk. Et jordskælv er måske for meget sagt, men et skred i den offentlige krigstænkning er tilsyneladende på vej.

Den civiliserede voldskultur

Vi lever i en kultur, hvori den intellektuelle klasse under kyndig vejledning af statslige propagandaapparater har indøvet og forfinet den ældgamle kunst at legitimere terror, krig og overgreb.

Vi lever også i den civiliserede del af verden. En fremherskende form for krigslegitimering består i at give anvisninger på, hvorledes krig bedrives på civiliseret vis, samt kalde til orden, når krigsførelsen bliver for inhuman.

Kritik af *krigsførelsen* er en dominerende form for legitimering af krigene selv, de nuværende og de kommende. Ideen om den gode krig opretholdes bl.a. igennem kritik og undertiden fordømmelse af de tilfælde af overdreven magtanvendelse, drab på civile og tortur, som den virkelige krig byder på. Man opfordrer til at undgå civile tab. Man insisterer på, at der er spilleregler, som skal overholdes.

Blodsudgydelse og ødelæggelse skal foregå inden for kultiverede rammer, og når spørgsmålet om, hvorvidt krigen i enkelte tilfælde har udartet sig i en beskidt retning, for en sjælden gangs skyld sættes på den offentlige dagsorden, må det indskræpes: Dette er ikke krig som sådan, men fejl, der kan rettes op på, evt. i nye krige.

I slutningen af oktober 2010 blev WikiLeaks' "Iraq War Logs" offentliggjort. De knap 400.000 dokumenter rummer militære feltrapporter om såkaldte "betydningsfulde hændelser" i perioden 2004-2009. Dokumenterne giver offentligheden mulighed for at få indblik i *det billede af krigen, som amerikanske soldater skriftligt har videregivet til deres overordnede*. Indrapporteringerne viser, at velkendte aspekter ved krigsførelsen, såsom omfattende tortur, nedskydning af civile (15.000 hidtil udokumenterede dræbte civile optræder i dokumenterne), ekstensive luftbombardementer af huse og brugen af lejesoldater, ikke kun er en virkelighed, som irakere og krigskritikere har råbt op om, men som de amerikanske styrker også har registreret.

De talrige brud på konventionerne for krigsførelse har rejst debatter i nogle af de krigsførende lande. I den udstrækning debatten om afsløringerne i Danmark har berørt dokumenternes indhold, er det altovervejende sagen om danske styrkers udlevering af fanger til forventelig tortur, der har påkaldt sig opmærksomhed.

Forventninger til mediedækningen

Hvorledes ville den danske offentlighed tage imod disse nye afsløringer af vores medansvar for tortur, mord på civile og andre brud på krigens regler?

Man kunne forvente, at afsløringerne ville blive mødt med krigstilhængernes påmindelser om, hvorfor vi valgte at deltage i Irak-krigen: fjerne en tyran, indføre demokrati, bekæmpe terror m.v. Alternativet var i det mindste værre, og der er også kommet meget godt ud af krigen.

Krigskritiske røster ville formentlig pege på, at afsløringerne jo viste, at man var gået unødigt brutalt til værks. De ville kræve undersøgelser af sagen og mene, at man måtte sikre sig imod, at lignende tilfælde af uciviliseret krigshåndtering kunne finde sted i fremtiden.

Nogle ville mene, at krigsførelsen må leve op til vores idealer, helt ned til den enkelte krigshandling. Dette synspunkt ville især blive forfægtet af og appellere til folk på venstrefløjen. Andre ville se tingene i et større perspektiv og pege på, at krigsførelsen – om end til tider brutal og behæftet med de beklagelige fejltagelser, der uundgåeligt opstår, når man tager ansvar – netop realiserer vores idealer. Blikket for de store linjer – demokrati over for tyranni, frihed over for fundamentalisme osv. – samt villigheden til at gå på kompromis med idealerne i det små for at kunne forsvare dem desto mere kompromisløst i det store er mest udtalt på højrefløjen. I det mindste er man ikke her så nøjeregnende.

Krigsidealister af alle varianter går ud fra, at vi har ret til at gå i krig for en god sag.

De kritiske krigsidealister tilføjer: Krigen skal også føres på en god måde.

Begge parter ville på denne måde bidrage med hver deres værdipolitiske indlæg i den fortsatte idealisering af krigen.

Holder forventningerne stik?

I den offentlige debat om WikiLeaks' afsløringer har sådanne forventelige reaktioner rigtignok været fremherskende. Krigsidealisten lever stadig, både som en udlægning af vores krige og som kritisk indvending mod visse aspekter ved vores krigsførelse.

Men forventningerne holder ikke helt stik. Man finder vidnesbyrd om en anden form for krigstænkning, der igennem de sidste par år har vundet terræn i offentligheden. Et brud med krigsidealisten er tilsyneladende undervejs.

Sammenlign følgende udsagn fra danske medier:

"[F]or meget meningsløs aktivering [og] for meget kontrol" hæmmer en aktiv beskæftigelsespolitik, "systemet er blevet alt for firkantet" (Jan Trøjborg i Jyllands-Posten 31.10.2010).

"[M]ed mindre reglerne bliver mere smidige", forsinkes "planer for nye hospitaler og forbedringer af de gamle [...] med flere år" (Berlingske Tidende 06.04.2010).

"Kassetænkning og stive regler spænder ben for fjernbehandling af patienter med kroniske lidelser" (Jyllands-Posten Vest 07.07.2007).

"Teknik-og miljørådmand Laura Hay vil nu undersøge, om der findes en bedre løsning end det rigide regelrytteri, der sender lastvognene ud på en lang forurenende omvej i bynære områder." (JP Århus 08.08.2010)

"Kan krig overhovedet føres lovligt? Det er et af de spørgsmål, som rejser sig i kølvandet på de knap 400.000 dokumenter, som internetsiden Wikileaks forleden lækkede." (Debatoplæg til "[P1 Debat](#)", 26.10.2010)

Efter WikiLeaks-afsløringerne må man spørge, "om det overhovedet kan lade sig gøre at føre en krig, hvis man spiller efter reglerne". "Kan danske soldater overhovedet vinde en krig, hvis de er tvunget til at følge reglerne?" (debatoplæg til [DR2 "Debatten"](#), 28.10.2010)

Fælles for disse udsagn er antagelsen om, at det i og for sig er skidt, hvis reglerne på et givent politisk område hindrer eller besværliggør den førte politik. Det gælder beskæftigelsespolitikken, sundhedspolitikken, trafikpolitikken. Og det gælder krig. I alle tilfælde ønsker man, at statens aktiviteter på området udfolder sig så effektivt og gnidningsfrit som muligt. Man argumenterer ikke for noget, alle relevante parter antages at være enige om, så der er ingen grund til at uddybe, hvorfor det skal være muligt at føre effektiv beskæftigelsespolitik, sundhedspolitik eller krig.

Der er dog en væsentlig forskel. De ovenstående citater om statens *civile* politikker tager udgangspunkt i de *formål*, der knytter sig til politikområdet: Det er kritisk, hvis reglerne på eksempelvis sundhedsområdet besværliggør behandlingen af patienter, hvilket jo er hovedformålet med sundhedsvæsenet. I krigsanliggender er det derimod *den faktiske krigsførelse*, der ophæves til norm: Det er nu en gang sådan, vi fører krig, og det er derfor kritisk, hvis reglerne ikke tillader det.

I debatoplægget til "P1 Debat"-programmet konstateres det videre, at "danske soldater med åbne øjne har overgivet fanger i Irak til tortur, og at krigen i forhold til civilbefolkningen i Irak har været endnu mere blodig og beskidt, end vi hidtil har fået at vide". "Men", fortsætter ordstyreren, "spørgsmålet er, om det kan være meget anderledes, hvis vi fra dansk side vil føre aktivistisk udenrigspolitik med våben i hånd?"

Spørgsmålet er ikke det velkendte idealistiske, om det kan være nødvendigt med en beskidt krigsførelse, når man forsøger at opnå godartede krigsmålsætninger. Spørgsmålet er, om det ikke er nødvendigt at føre en beskidt krig for at kunne føre krig. Og hvis det er tilfældet, så har vi et argument for at føre krig på den beskidte måde, for det at føre krig har, ligesom f.eks. sundhedspolitik, en værdi i sig selv, og det kræver et vist råderum.

DR2 "Debatten" stiller spørgsmålet: "Har Danmark forstået krigens natur?"¹ I den nye krigstænkning er dette ikke ment som et oplæg til at problematisere Danmarks beslutninger om krigsdeltagelse eller den måde, Danmark og dets allierede fører krig på. Tankegangen er ikke: "Siden vi nu ved, at krig er så beskidt og slår så mange civile ihjel m.v., bør man overveje en ekstra gang, om vi skulle have deltaget i krigen, eller i det mindste hvordan vi kan føre mere civiliseret krig i overensstemmelse med reglerne for krig." Tankegangen er: "Siden vi nu ved, at vores krigsførelse er så beskidt og slår så mange civile ihjel m.v., bør man overveje, om det nu engang ikke bare er sådan, krig er, og derfor opgive

"Positivism" kan betyde mange ting. Her menes der omtrent det samme, som når man taler om "retspositivism": Man tager udgangspunkt i de gældende, "positive" love og gældende retspraksis, som man ikke mener kan eller skal forankres i et dybere ikke-retligt grundlag såsom moral eller etik.

På samme måde tager man i krigspositivismen udgangspunkt i den faktiske krigsførelse, som man ikke vil underlægge regler, der er i uoverensstemmelse med den faktiske krigsførelse.

I begge tilfælde går man ud fra gældende ret/faktisk krigsførelse som legitime måder at håndtere statens anliggender på.

Krigspositivismen gælder selvfølgelig kun os selv og vores allierede. Vores fjender er ikke fritaget for at leve op til vores moralske standarder.

illusionen om at spille efter reglerne.”

Man kan kalde det krigspositivisme. Folk, der diskuterer disse ting, må fremover være påpasselige med at fremsætte påstande, der er sårbare over for det slagkraftige krigskort: ”... men så kan vi jo ikke føre krig!” I et intellektuelt klima, som er præget af krigspositivismen, står man med en dårlig sag, hvis ens synspunkter implicerer, at det bliver besværligt eller umuligt at føre krig.

I en fuldt modnet krigspositivistisk kultur vil sådanne konfrontationer dog ikke opstå; synspunkter, der kan fejes af bordet med konstateringer af, at vi så ikke kan føre krig, vil være utænkelige.

[LÆS ANDEN DEL AF ANALYSEN](#)

¹ Udsendelsen er i øvrigt bemærkelsesværdig, idet fredsforskeren Jan Øberg indgår i debatpanelet. Det er et særsyn i en krigsdækning, der ellers er domineret af ”sikkerhedsekspertes”, ”eksperter i international politik” og ”terroreksperter”, som ofte burde præsenteres ved den mere neutrale betegnelse: krigsforskere.